

แบบเสนออนุมัติตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ
วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

บว ๑๙

๑๕๑/๒๕๖๔
[Signature]

นายกฤษณ์ศักดิ์ เนติบัณฑิตอุทัย

๕ มิ.ย. ๒๕๖๔

๑. ชื่อนักศึกษา (นาย,นาง,นางสาว) วาสนา โฉมฉิน รหัสประจำตัว ๖๒๕๑๗๕๑๖๐๒๐๐๒

๒. หลักสูตร ค.ม. สาขาวิชา การบริหารการศึกษา รุ่น ๓๕

หมายเลขโทรศัพท์ที่ติดต่อได้สะดวก ๐๘๙-๐๓๔-๙๐๓๓ E-mail chomchinw@gmail.com

๓. ประเภทนักศึกษา ภาคปกติ ภาคพิเศษ

๔. ได้เข้าสอบปากเปล่า วิทยานิพนธ์ การค้นคว้าอิสระ แล้วตั้งแต่วันที่ ๖ พ.ค. ๒๕๖๔

หัวข้อเรื่อง (ภาษาไทย) ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอองครักษ์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

หัวข้อเรื่อง (ภาษาอังกฤษตัวพิมพ์ใหญ่) FACTORS AFFECTING CREATING LEADERSHIP OF THE SCHOOL
PRINCIPALS IN ONGKHARAK DISTRICT NAKHON NAYOK PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA.

บัดนี้ ได้จัดเตรียมบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ ตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๘
ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรียบร้อยแล้ว โดยประสงค์นำเสนอบทความวิจัยในรูปแบบ

การตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ ที่มีชื่อปรากฏในฐานข้อมูล

TCI (Thai Journal Citation Index Centre) หรือ ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย ซึ่งตรวจสอบได้จาก
http://www.kmutt.ac.th/jif/public_html/index.html

วารสารที่มีชื่อปรากฏในประกาศของสมศ. ระดับชาติ ระดับนานาชาติ (ซึ่งตรวจสอบได้จาก
<http://www.onesqa.or.th>)

ฐานข้อมูลอื่นๆ (โปรดระบุ)

หรือ

การนำเสนอต่อที่ประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings) ที่มีบทความฉบับสมบูรณ์ (ที่ไม่ใช่การรวม
เล่มบทความย่อเท่านั้น)

ชื่อการประชุมวิชาการโครงการประชุมวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ระดับชาติครั้งที่ ๑๔
และระดับนานาชาติครั้งที่ ๑

ระดับชาติ ระดับนานาชาติ ช่วงเวลาที่จัดประชุม ๑๗-๑๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๔

สถานที่จัดการประชุม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

โดยหน่วยงาน มหาวิทยาลัยบูรพา

โดยข้าพเจ้าขอรับรองว่า บทความวิจัยวิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระที่จะนำเสนอในรูปแบบข้างต้น ได้ผ่านการตรวจสอบและเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ลงชื่อ อทกต โดมจิน นักศึกษา

(นางสาววาสนา โดมจิน)

วันที่ 28 / 06 / 64

๕. ความเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ

ได้ตรวจสอบคุณภาพของบทความวิจัยตีพิมพ์เผยแพร่แล้วพบว่า

- ผ่านการพิจารณา และเห็นควรอนุญาตให้ตีพิมพ์เผยแพร่ตามเสนอ โดยไม่มีการแก้ไข
- ผ่านการพิจารณา และเห็นควรอนุญาตให้ตีพิมพ์เผยแพร่ตามเสนอ โดยมีเงื่อนไขต่อไปนี้

- ไม่ผ่านการพิจารณา และเห็นควรให้นำกลับไปแก้ไข เพื่อเสนอพิจารณาใหม่

ลงชื่อ [Signature] อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ
(อ.ดร.เบญจวรรณ ศรีมารุต.) วันที่ 28 / 06 / 64

๖. ความเห็นของฝ่ายวิชาการ

- ผ่านการพิจารณา และเห็นควรอนุญาตให้ตีพิมพ์เผยแพร่ตามเสนอ โดยไม่มีการแก้ไข
- ผ่านการพิจารณา และเห็นควรอนุญาตให้ตีพิมพ์เผยแพร่ตามเสนอ โดยมีเงื่อนไขต่อไปนี้

ปรับแก้ตามข้อ ๑๐ และ ๑๑ ของกฎ

- ไม่ผ่านการพิจารณา และเห็นควรให้นำกลับไปแก้ไข เพื่อเสนอพิจารณาใหม่

ลงชื่อ [Signature]

(นางสาวศศิธร โสภารัตน์)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยการฝึกหัดครู

วันที่ 29 / มิ.ย. / 64

๗. ความเห็นคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

..... ให้ปรับแก้ตามข้อ ๑๐ และ ๑๑ ของกฎ

ลงชื่อ [Signature]

(นายดิเรก พรสีมา)

คณบดีวิทยาลัยการฝึกหัดครู

วันที่ 31 / ก.ค. / 2564 /

ที่ อว ๘๑๑๐/๐๙๖๘

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา ต.แสนสุข
อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๔

เรื่อง แจ้งผลการพิจารณาบทความ

เรียน นางสาววาสนา โฉมฉิน

ตามที่ท่านได้ส่งบทความเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก” เพื่อนำเสนอในงานประชุมวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ระดับชาติครั้งที่ ๑๔ และระดับนานาชาติครั้งที่ ๑ ในหัวข้อเรื่อง Challenges of Humanities and Social Sciences in Digitalization: Flourish or Perish? ความท้าทายทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ในยุคดิจิทัล: เฟื่องฟูหรือถดถอย? ในวันที่ ๑๗ - ๑๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๔ ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการกลั่นกรองคุณภาพบทความ ได้พิจารณาตอบรับบทความของท่านให้เข้าร่วมนำเสนอบทความแบบบรรยาย (Oral Presentation) ในงานประชุมวิชาการดังกล่าว ทั้งนี้ บทความฉบับเต็มของท่านจะได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในเอกสารรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ (Proceedings) ภายหลังเสร็จสิ้นงานประชุมวิชาการฯ ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวสุชาดา รัตนวณิชย์พันธ์)
คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

สำนักงานคณบดี

กลุ่มงานวิชาการ วิจัย และนวัตกรรม

โทร. ๐ ๓๘๑๐ ๒๓๓๗

Certificate of Presentation

NIC-HUSO 2021

This certifies that

Ms.Vassana Chomchin

has presented in the 14th National and 1st International Virtual Conference on Humanities and Social Sciences (NIC-HUSO 2021), "*Challenges of Humanities and Social Sciences in Digitalization: Flourish or Perish?*", organized by Faculty of Humanities and Social Sciences , Burapha University, on June 17-18, 2021

Suchada Rattanawanitpun, Ph.D.
Faculty Dean & Conference Chair

ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาใน
อำเภอองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

FACTORS AFFECTING CREATING LEADERSHIP OF THE SCHOOL PRINCIPALS IN
ONGKHARAK DISTRICT NAKHON NAYOK PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA.

วาสนา โฉมฉิน (Vassana Chomchin)¹

เบญจวรรณ ศรีมารุต (Benjawan Srimarut)²

บทคัดย่อ

การค้นคว้าอิสระครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก 2) เพื่อศึกษาปัจจัยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ รองผู้อำนวยการและครู จำนวน 169 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล คือ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า ได้ค่าความเชื่อมั่น .96 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว และด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ 2) ปัจจัยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก พิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านแรงจูงใจภายใน ความรู้เชิงลึก และสภาพแวดล้อมแบบเปิด 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The Purposes of this study were 1) to study the creative leadership of school administrators in Ongkharak district Nakhon Nayok Primary Educational Service Area Office. 2)

¹ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

² อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

to study the creative leadership factors of school administrators. 3) to study the factors affecting the creative leadership of school administrators. Sampling groups of this used 169 performed deputy directors and teaching persons, by using Krejcie & Morgan. The instruments used for data collection were five point rating scale questionnaires. The reliability was .96. The data analysis was done by a percentage, mean, standard deviation and correlation coefficient analysis. The result revealed that 1) the level of creative leadership of the school administrators in Ongkharak district under the Office of Nakhon Nayok Primary Educational Service Area, as a whole was at high level. When considering each individual aspect, the research found other aspects to be at a high level in descending order of average as follows; vision, consider of the individual, adaptability and flexibility and creative thinking, 2) the creative leadership factor of the school administrators as a whole was at high level. When considering each individual aspect, the research found other aspects to be at high level in descending order of average as follows; internal motivation, open environment and deep knowledge, 3) factors affecting the creative leadership of the school administrators. Every factor has a relationship. With statistical significance at 0.05.

Keywords: Factors Affecting Creative Leadership, School administrators

บทนำ

การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ทันกับการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืนตามแนวทาง Thailand 4.0 ได้นั้น ต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับยุคสมัย เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ที่มีอยู่ทุกหนทุกแห่งบนโลกนี้ มาบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนานวัตกรรมต่าง ๆ มาตอบสนองความต้องการของสังคม ผู้ที่มีผลโดยตรงต่อการพัฒนาให้เด็กและเยาวชนของประเทศมีทักษะและคุณลักษณะที่เหมาะสมกับประเทศไทยในยุค 4.0 คือครู ดังนั้น ครูต้องมีความรู้ความสามารถเพียงพอในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสมสำหรับพัฒนาประเทศในยุคประเทศไทย 4.0 โดยครูจะต้องสามารถสอนให้ผู้เรียนมีความสามารถคิดวิเคราะห์ (analytic thinking) เป็นการคิดพื้นฐานสำคัญสำหรับการคิดขั้นสูงต่อไป การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (critical thinking) เป็นกระบวนการพิจารณาไตร่ตรองอย่างมีเหตุผลมีหลักเกณฑ์และตรวจสอบประเมินข้อมูลหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่คิดทุกด้านอย่างรอบคอบโดยใช้เกณฑ์ที่กำหนดหลักเหตุผลจนได้คำตอบที่เหมาะสมหรือดีที่สุดเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจประเมินหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ การคิดสร้างสรรค์ (creative thinking) เป็นการคิดนอกกรอบจากความคิดเดิมที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ความคิดใหม่ ความคิดริเริ่ม หรือความคิดต้นแบบ ซึ่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ดี และการคิดผลิตภาพ (productive thinking) เป็นการผลิตหรือสร้างผลงานออกมาเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนซึ่งจะเป็นนวัตกรรมในผลผลิตต่อไป และ

ต้องมีความคิดรับผิดชอบ (Responsibility thinking) ในงานที่ทำในผลงานที่ผลิตขึ้น การสอนในยุคใหม่นี้ ต้องการให้ผู้เรียนสามารถสร้างผลผลิตอย่างสร้างสรรค์ การจัดการเรียนการสอนเน้นการคิด การประดิษฐ์การสร้างสิ่งใหม่ ๆ ให้ได้ออกความรู้ใหม่ และสามารถบูรณาการความรู้ที่ศึกษาของเดิม และของใหม่เข้าด้วยกัน ผลิตเป็น ผลงานของตนเองได้อย่างมีความคิดสร้างสรรค์ ใช้ความคิดอย่างมีวิจารณญาณในการตัดสินใจเลือกสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เหมาะสม และมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่สร้างสรรค์ขึ้น การสอนแบบนี้ต้องการให้ผู้เรียนมีความคิดใหม่ ๆ เพื่อมีผลให้คนในประเทศมีความสามารถในการคิดสิ่งใหม่ ๆ ผลิตผลงานใหม่ ๆ ขึ้น โดยไม่ต้องคอยใช้หรือบริโภคสิ่งที่ผู้อื่นประเทศอื่นคิดมาจำหน่ายให้ (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2560 : 248-249)

เนื่องด้วยในปัจจุบันมีสถานการณ์ระบาดของไวรัสโคโรนา coronavirus (2019 - nCoV) เกิดขึ้นในประเทศไทยและทั่วโลก ส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อการบริหารงานองค์กร ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นปัจจัยที่สำคัญในยุคปัจจุบันและอนาคตของทุก ๆ องค์กร จากความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ซึ่งการนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้นั้นจึงต้องมีการแก้ไขปัญหาคือจะเข้ามากระทบหรือเป็นการมองหาโอกาสที่องค์กรจะได้รับเพื่อสร้างความเป็นผู้นำขององค์กรเอาไว้ ล้วนต้องอาศัยความสร้างสรรค์เพื่อผลักดันให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์ (2555 : 10) กล่าวถึง สังคมปัจจุบันและที่กำลังจะเกิดขึ้น ในอนาคต เห็นชัดว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างกว้างขวาง การเปลี่ยนแปลงที่เห็นชัดเจนคือ การแข่งขันที่เกิดขึ้นในสถานการณ์สภาพแวดล้อมที่มีความสลับซับซ้อน และไร้ทิศทาง รวมถึงการพัฒนาตนเองเพื่อรองรับและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นแบบทันท่วงที ผู้นำแบบสร้างสรรค์ในฐานะผู้นำแห่งการเรียนรู้ ควรเปลี่ยนจุดเน้นเดิมที่เน้นเรื่องกระบวนการ การสอนของครู (teaching process) และงานที่มอบหมายให้ครูทำไปสู่จุดเน้นเรื่องการสร้างโอกาสการเรียนรู้ของนักเรียนและงานที่มอบหมายให้นักเรียนทำมากกว่า โดยให้ถือว่าแก้ไขวิกฤติให้เป็นโอกาสแห่งการเรียนรู้ และเพื่อให้งานประสบความสำเร็จ ผู้นำแบบสร้างสรรค์จะต้องพัฒนาเทคนิค “Wandering Around (MBWA) “ให้เชี่ยวชาญ เทคนิคดังกล่าวเป็นเรื่องทั้งศิลปะ (Art) และการปฏิบัติ (practice) การรับฟัง (Listening) และการเรียนรู้ (Learning) โดยสาระสำคัญที่ได้จากเทคนิค MBWA ถือเป็นสร้างสัมพันธ์ (Relationships) ที่ดีควบคู่ไปกับการสร้างความไว้วางใจ (trust) ที่ดีต่อกันอีกด้วย จากความสำคัญของผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น จึงมีความจำเป็น อย่างยิ่งที่ ผู้บริหารต้องมีการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวสู่ความเป็นผู้นำเชิงสร้างสรรค์เพื่อรองรับการปรับปรุงแก้ไขปัญหาและความเปลี่ยนแปลงทุกรูปแบบ ที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งต้องเตรียมพร้อมและพัฒนาตนเอง เพื่อให้ทันกับสถานการณ์ของโลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งผู้บริหารยุคใหม่ต้องมองโลกได้หลายมิติ และที่เด่นชัดคือความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ผู้บริหารจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้กับการพัฒนาและฝึกฝนตนเอง ให้สามารถเชื่อมโยงและบูรณาการสิ่งใหม่ ๆ ที่ส่งต่อการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้บริหารที่ดี ต้องมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ คือ ต้องมีความสามารถสูงในการปฏิบัติภารกิจท่ามกลางสภาวะแวดล้อมที่ไม่แน่นอน เป็นผู้เรียนรู้การบริหารความเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบเพื่อให้หน่วยงานได้ประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงนั้น และเป็นผู้ที่ไม่ยึดติดกับสถานภาพเดิมที่เป็นอยู่ของสถานศึกษา

ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษา พบว่าการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในบริบทของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในกลุ่มอำเภอองครักษ์ ในปัจจุบันมีสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และต้องพร้อมแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า รวมทั้งต้องมีการคิดวิเคราะห์แล้วทำสิ่งใหม่ ๆ ให้กับสถานศึกษาและชุมชน เป็นจุดเริ่มต้นขององค์กรแห่งการเรียนรู้ในการพัฒนาศักยภาพของบุคคลด้านความรู้ ศีลธรรม และจริยธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำองค์กรจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการพัฒนาตนเอง โดยเฉพาะในด้านภาวะผู้นำ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำประเด็นปัญหาในการวิจัยครั้งนี้ มาทำการศึกษาและหาแนวทางแก้ไข รวมถึงการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ การคำนึงถึงปัจเจกบุคคล การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว และการมีความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ แรงจูงใจภายใน สภาพแวดล้อมแบบเปิด ความรู้เชิงลึก เพื่อให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในกลุ่มอำเภอองครักษ์ อันจะส่งผลในทางบวกต่อการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาของประเทศไทยในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก อยู่ในระดับใด
2. ปัจจัยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก อยู่ในระดับใด
3. ปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

การทบทวนวรรณกรรม

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เป็นภาวะผู้นำแนวใหม่ที่ผู้บริหารมีความสามารถในการชักจูง ประสานงาน และนำบุคคลอื่น ด้วยวิธีการหรือแนวทางใหม่ ๆ อย่างท้าทายและสร้างสรรค์ ทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ (Formative Leadership Theory) มีการพัฒนามาจากทฤษฎีลักษณะภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของเฮอริชเชย์และเบสเนซาร์ด ซึ่งต่อมาทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ได้รับการยอมรับมากขึ้น โดย Ash and Persall (Ash&Persall,2007: online อ้างอิงจาก กาญจนา ศิลา, 2556: 21-22) ได้เสนอทฤษฎีที่มีแนวคิดอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า “ในโรงเรียนหนึ่งอาจมีผู้นำได้หลายคน ซึ่งแสดงบทบาทการใช้ภาวะผู้นำในลักษณะต่าง ๆ มากมายบทบาทภาวะผู้นำจึงมิได้เจาะจงแต่ผู้บริหารเท่านั้น” แต่หน้าที่ของผู้บริหารคือการสร้างโอกาสการเรียนรู้ให้แก่บุคลากรต่าง ๆ เพื่อเป็นช่องทางให้คนเหล่านี้ได้พัฒนาตนเองเข้าสู่การเป็นผู้นำที่สร้างสรรค์ (Productive Leaders) ทฤษฎีภาวะผู้นำ แบบสร้างสรรค์ ที่มีมุมมองว่า “ครูคือผู้นำ” (Teacher as Leaders) โดยมีครูใหญ่คือผู้นำของผู้นำ (Leader of Leaders) อีกทอดหนึ่งโดยนัยดังกล่าวหน้าที่สำคัญของผู้บริหาร จึงไม่เพียงแต่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนเท่านั้นแต่ยังรวมถึงการ

ส่งเสริมการเรียนรู้ของครูอาจารย์และบุคลากร ซึ่งเป็นผู้ใหญ่ของโรงเรียน การเป็นผู้นำเชิงสร้างสรรค์ (The Formative Leader) นั้นจำเป็นจะต้องอาศัยทักษะการอำนวยความสะดวก (Facilitation Skills) ในระดับสูง ทั้งนี้ เพราะสาระที่เป็นภารกิจหลักของทฤษฎีนี้ได้แก่ การทำงานเป็นทีมในการสืบเสาะหาความรู้ (Team Inquiry) การเรียนรู้แบบทีม (Team Learning) การร่วมมือร่วมใจกันแก้ปัญหา (Collaborative Problem Solving) การจินตนาการสร้างภาพของอนาคตที่ควรเป็น (Imaging Future Possibilities) การจินตนาการสร้างภาพของอนาคตที่ควรเป็น (Imaging Future Possibilities) การพิจารณาตรวจสอบความเชื่อร่วมกัน (Examining Shared Beliefs) การใช้คำถาม (Asking Questions) การรวบรวมวิเคราะห์และแปลข้อมูล (Collecting Analyzing and Interpreting Data) ตลอดจนกระตุ้นครูอาจารย์การตั้งวงสนทนาอย่างสร้างสรรค์เรื่องการเรียนการสอน เป็นต้น ภารกิจดังกล่าวนี้ล้วนแสดงออกถึงพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ทั้งสิ้น

หลักการของการเป็นผู้นำเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เป็นกระบวนการทัศนคติใหม่ของการเป็นผู้นำเชิงคุณภาพ (Quality Leadership) 10 ประการ คือ 1) การเรียนรู้แบบทีม (Team Learning) การคิดแบบหวังผล (Productive Thinking) การร่วมมือร่วมใจกันแก้ปัญหา (Collaborative Problem Solving) ควรนำมาใช้แทนการควบคุม (Control Mechanisms) การตัดสินใจจากเบื้องบน (Top – down Decision Making) ตลอดจนการบังคับสั่งการให้ทำแบบเดียวกัน (Control Mechanisms) ตลอดจนการบังคับสั่งการให้ทำแบบเดียวกัน (Enforcement of Conformity) 2) ควรมิหม่อมองในการเป็นผู้นำสถานศึกษา โดยผู้นำทั้งหลายนี้ต้องมีทักษะการตั้งคำถามที่เหมาะสม (คำถามที่ได้คำตอบที่ลุ่มลึก) มากกว่าการแสดงตนว่าเป็นผู้รอบรู้คำตอบทุกคำถาม 3) ความสัมพันธ์ของการปฏิบัติงานควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของการไว้วางใจ (Trust) ต่อกันผู้นำจะต้องไม่มีทัศนคติเชิงความรับผิดชอบ แต่มีหน้าที่ช่วยให้ค้นหาสิ่งเหล่านี้ มีความกล้าต่อการปฏิบัติสิ่งใหม่ ๆ 4) ผู้นำควรปรับเปลี่ยนทัศนะจาก “ให้ทุกคนทำตามคำสั่งและยึดหลักการแบบเดียวกัน” เป็นกระตุ้นให้กำลังใจและสนับสนุนความคิดริเริ่มและค้นคิดนวัตกรรมใหม่ ๆ 5) ผู้นำควรให้ความสนใจและให้ความสำคัญของคน (People) และต่อกระบวนการ (Process) มากกว่างานเอกสารและงานธุรการประจำ แต่ควรบริหารเวลาไปกับกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการสร้างมูลค่าเพิ่มขึ้น (Value – added Activities) 6) ผู้นำควรเน้นถึงความสำคัญของบุคลากร 7) ผู้นำควรสร้างเครือข่ายให้เกิดการสื่อสารแบบสองทางมากกว่าการกำหนดช่องทางไหลของสารสนเทศเพียงทิศทางเดียว 8) การเป็นผู้นำที่สร้างความคิดสร้างสรรค์จำเป็นต้องอาศัยความเอาใจใส่ใกล้ชิด (Proximity) การปรากฏตัวอย่างอยู่ปฏิบัติงาน (Visibility) และอยู่ใกล้ชิดกับลูกน้องของตน ผู้นำควรใช้หลักการนิเทศภายในแบบแวะเวียน (Managing by Wandering Around : MBWA) ไปยังหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อไปรับฟังเรียนรู้ ไปสอบถาม ไปสร้างสัมพันธ์ภาพและไปเสาะหาแนวทางที่เป็นไปได้เพื่อสร้างแนวคิดและวิธีการใหม่ ๆ แก่บุคคลขององค์กร 9) ผู้นำแบบสร้างสรรค์จะกระจายอำนาจการตัดสินใจ (Empowering) แก่บุคคลผู้ปฏิบัติงานต่าง ๆ ของหน่วยงาน และจะทำหน้าที่ปกป้องคนเหล่านี้เมื่อมีการแทรกแซงการทำงานจากภายนอกและ 10) ผู้นำแบบสร้างสรรค์ต้องมีความสามารถสูงในการปฏิบัติภารกิจอยู่ท่ามกลางสภาวะแวดล้อมที่ไม่แน่นอน เป็นผู้เรียนรู้การบริหารความเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบ เพื่อให้หน่วยงานได้ประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงนั้นและเป็นผู้ที่ไม่ยึดติดกับสภาพเดิมที่เป็นอยู่ (Maintaining status quo) ดีขององค์กร (Ash and Persall, 1999 : 15-22)

จากการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักวิชาการ พบว่าองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่มีนักวิชาการมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน มาทำวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) คำมั่นถึงปัจเจกบุคคล 3) การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว 4) การมีความคิดสร้างสรรค์ ดังนี้

1. การมีวิสัยทัศน์ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึง การกำหนดนโยบาย ทิศทาง และกระบวนการพัฒนาสถานศึกษาทั้งในด้านหลักสูตรสถานศึกษา การเรียนการสอน สื่อ เทคโนโลยี ซึ่งนำไปสู่ นวัตกรรม และการพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาและรองรับการเปลี่ยนที่จะเกิดขึ้น

2. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงให้เห็นถึงการจัดการหรือการทำงาน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่งเสริมพัฒนาให้ผู้ตามแต่ละคนตามความถนัด ความสามารถ ตลอดจนปฏิบัติต่อผู้ตามอย่างเท่าเทียมกัน และสนับสนุนให้ผู้ตามได้มีพัฒนาตนเองเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

3 การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของผู้บริหารที่แสดงออกถึงการปรับตัว การพัฒนาความคิดที่เปลี่ยนไป เป็นบุคคลที่คิดนอกกรอบ มีอิสระในการคิดและการกระทำมักจะทำให้สามารถตอบสนองต่อสิ่งเร้า และส่งเสริมให้เกิดความยืดหยุ่น คือ การเปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นผู้อื่น ซึ่งแตกต่างจากความคิดเห็นส่วนตัว ซึ่งก่อให้เกิดฐานข้อมูลที่หลากหลายและไม่ยึดติดกับความคิดใดความคิดหนึ่ง

4 การมีความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงกระบวนการคิดที่สร้างสรรค์ เป็นความสามารถทางสมองในการคิดแบบหลากหลายวิธี หลายแง่มุม คิดใหม่ทำใหม่ เพื่อแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นตามมา รวมถึงการคิดค้นพบวิธีการแก้ปัญหาได้สำเร็จและอาศัยการบูรณาการเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์เดิม ซึ่งประกอบด้วยความคิดริเริ่ม มีความยืดหยุ่นในการคิดและละเอียดลออในการคิด และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม

สรุปได้ว่า คุณสมบัติของบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ ถ้าคิดกล้าทำ กล้าตัดสินใจ มีความคิดคล่อง แม้จะตกอยู่ในสถานการณ์ที่คับขัน มีเหตุผล ชอบคิดบวก มองเห็นความผิดพลาดและความบกพร่องเป็นเรื่องธรรมดา และสามารถแก้ไขปัญหาได้

ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่เป็นปัจจัยตามกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี (theoretical framework) จากนักวิชาการและนักการศึกษา พบว่า มีจำนวน 16 ปัจจัย แต่ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเป็นปัจจัยที่เป็นกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัย (conceptual framework) โดยใช้เกณฑ์พิจารณาจากปัจจัยที่มีความถี่ในระดับสูง (ในที่นี้คือตั้งแต่ 5 ขึ้นไป) พบว่ามีจำนวน 3 ปัจจัย คือ แรงจูงใจภายใน

(intrinsic motivation) สภาพแวดล้อมแบบเปิด (open environment) และความรู้เชิงลึก (depth knowledge) รายละเอียดแต่ละด้าน มีดังต่อไปนี้

1. แรงจูงใจภายใน (intrinsic motivation) หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษา ที่แสดงออกถึงความมั่นใจ กระตือรือร้นตั้งใจทำงาน เป็นแรงผลักดันให้มีความอยากรู้ อยากรูเห็น อยากรูพัฒนา ใน ทุก ๆ ด้าน และอยากทำงานให้ประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลต่อตนเอง และต่อองค์กร

2. สภาพแวดล้อมแบบเปิด (open environment) หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชนานายก ที่แสดงออกถึงการสนับสนุนและนำผู้นำไปสู่ความคิดใหม่ ๆ ไปสู่ความคิด สร้างสรรค์และความสำเร็จในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ความรู้เชิงลึก (depth knowledge) หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชนานายก ที่แสดงออกถึงความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ และมีทักษะในการทำงานเฉพาะด้าน เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงการบริหารจัดการได้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงขององค์กร

สรุปได้ว่า จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ผู้วิจัยได้นำเสนอมา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่มีความสำคัญต่อผู้บริหารสถานศึกษา เพราะผู้บริหารเปรียบเสมือนผู้นำองค์กร ทำให้องค์กรหรือสถานศึกษาบรรลุผลสำเร็จและเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งผู้บริหาร ต้องมีองค์ประกอบครบทุกด้าน ประกอบด้วย ความรู้ความสามารถ ความคิดสร้างสรรค์ และการมีวิสัยทัศน์ ที่สามารถนำพาองค์กรให้ประสบผลสำเร็จได้

วิธีการวิจัย

แบบการวิจัย เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ

ประชากร นี้ ได้แก่ รองผู้อำนวยการและครู ในอำเภอองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชนานายก ปีการศึกษา 2563 จำนวน 301 **กลุ่มตัวอย่าง** ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970: 608) จากนั้นทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้สถานศึกษาเป็นหน่วยในการสุ่ม (Sampling Unit) จำนวน 169 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตอนที่ 3 แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขและได้รับการปรับปรุงข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาเรียบร้อยแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) การใช้ภาษา (Wording) และให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสม

การวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม พบว่าแบบสอบถามชุดนี้มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ทั้งฉบับโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - coefficient) ตามวิธีของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนในอำเภองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก เท่ากับ .96 และนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ ไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล ทำหนังสือจากวิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ถึงโรงเรียนในอำเภองครักษ์ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย โดยนำส่งแบบสอบถาม พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษาเพื่ออนุญาตให้รองผู้อำนวยการและครูเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 169 ฉบับ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ติดตามแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามทุกรายการหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ตามขั้นตอนต่อไป

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้สถิติเชิงพื้นฐาน โดยการแจกแจงความถี่ของข้อมูล และหาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก ในภาพรวม รายด้าน และรายข้อ โดยใช้ค่าเฉลี่ย \bar{X} และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ซึ่งกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยไว้ดังนี้ (มนตรี อนันต์รักษ์, 2555)
3. วิเคราะห์ปัจจัยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก ในภาพรวม รายด้าน และรายข้อ โดยใช้ค่าเฉลี่ย \bar{X} และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ซึ่งกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยไว้ดังนี้ (มนตรี อนันต์รักษ์, 2555)
4. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) กำหนดการแปลความหมาย 5 ระดับ ดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ คือ ค่าคุณภาพของเครื่องมือโดยการวิเคราะห์หาค่า IOC และค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค ส่วนสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	ความถี่	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	32	18.90
หญิง	137	81.10
รวม	169	100.00
อายุ		
ต่ำกว่า 25 ปี	4	2.40
25-30 ปี	44	26.00
31-35 ปี	36	21.30
36-40 ปี	24	14.20
41-45 ปี	23	13.60
46-50 ปี	18	10.70
51 ปีขึ้นไป	20	11.80
รวม	169	100.00
วุฒิการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	6	3.60
ปริญญาตรี	119	70.40
ปริญญาโท	44	26.00
ปริญญาเอก	0	0.00
รวม	169	100.00
ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน		
น้อยกว่า 5 ปี	55	32.50
5-10 ปี	42	24.90
11-15 ปี	30	17.80
มากกว่า 15 ปี	42	24.90
รวม	169	100.00

จากตาราง พบว่า กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้ส่วนใหญ่ พบว่ารองผู้อำนวยการและครู ของโรงเรียนในอำเภอองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายกส่วนเป็นเพศหญิง ร้อยละ 81.10 รองลงมาคือเพศชาย ร้อยละ 18.90 พิจารณาด้านอายุ พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุ 25-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.00 รองลงมาคือ อายุ 31-35 ปี ร้อยละ 21.30 อายุ 36-40 ปี ร้อยละ 14.20 อายุ

41-45 ปี ร้อยละ 13.60 อายุ 51 ปีขึ้นไป ร้อยละ 11.80 อายุ 46-50 ปี ร้อยละ 10.70 และอายุต่ำกว่า 25 ปี ร้อยละ 2.40 พิจารณาด้านการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีวุฒิปริญญาตรี ร้อยละ 70.40 รองลงมาคือ ระดับปริญญาโท ร้อยละ 26.00 และระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 3.60 พิจารณาด้านประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า ส่วนใหญ่ ประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.50 รองลงมาคือ ประสบการณ์ 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.90 ประสบการณ์มากกว่า 24.80 ประสบการณ์ 11-15 ปี และคิดเป็นร้อยละ 17.80

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{x}	S.D.	ระดับภาวะผู้นำ	อันดับ
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์	4.40	0.53	มาก	1
2. ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล	4.40	0.50	มาก	1
3. ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว	4.38	0.51	มาก	3
4. ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์	4.36	0.56	มาก	3
รวม	4.39	0.53	มาก	

จากตาราง พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.39$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ($\bar{x}=4.40$, S.D. = 0.53) ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล ($\bar{x}=4.40$, S.D. = 0.50) ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว ($\bar{x}=4.38$, S.D. = 0.51) และด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{x}=4.36$, S.D. = 0.53)

ตารางที่ 3 ผลวิเคราะห์ปัจจัยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในอำเภองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

ปัจจัยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{x}	S.D.	ระดับปัจจัย	อันดับ
1. ด้านแรงจูงใจภายใน	4.46	0.57	มาก	1
2. ด้านสภาพแวดล้อมแบบเปิด	4.38	0.56	มาก	3
3. ด้านความรู้เชิงลึก	4.39	0.53	มาก	2
รวม	4.41	0.56	มาก	

จากตาราง พบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.41$, S.D. = 0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านแรงจูงใจภายใน ($\bar{X}=4.46$, S.D. = 0.57) ด้านความรู้เชิงลึก ($\bar{X}=4.39$, S.D. = 0.53) และด้านสภาพแวดล้อมแบบเปิด ($\bar{X}=4.38$, S.D. = 0.56)

การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก โดยใช้สถิติสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's product moment correlation) พบว่า ทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในระหว่าง 0.676 – 0.933 โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ อยู่ในระดับสูง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.855

อภิปรายผลการวิจัย

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การมีวิสัยทัศน์ การคำนึงถึงปัจเจกบุคคล การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว และด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพฤติกรรมที่สำคัญของผู้บริหารในการผลักดันให้บุคคลอื่น ร่วมกันทำงานเพื่อให้องค์กรดำเนินไปอย่างก้าวหน้าและบรรลุเป้าหมาย อย่างมีวิสัยทัศน์ ความคิดสร้างสรรค์และพัฒนางานให้เกิดความท้าทายเพื่อไปสู่สิ่งใหม่ ๆ ผลักดันให้ผู้ร่วมงาน ร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งใจ ด้วยความคิดต่าง คิดอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งการคิดแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพ ฤทธิ์บำรุง (2556: บทคัดย่อ) และงานวิจัยของกาญจนา ศิลา (2556 : บทคัดย่อ)

ด้านวิสัยทัศน์ โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครุมองว่าผู้บริหารมีความสามารถกำหนดทิศทาง และเป้าหมายที่ดีในอนาคต ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจสภาพปัจจุบัน และการเปลี่ยนแปลงในอนาคต รวมทั้งกำหนดแนวทางการปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรที่ต้องการให้องค์กรของตนเดินไปสู่เป้าหมายที่ตั้งใจไว้ สอดคล้องกับสำนักคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2553 : 11) และงานวิจัยของจารินี สิกุลจ้อย (2556 : บทคัดย่อ)

การคำนึงถึงปัจเจกบุคคล โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรในโรงเรียนใช้ความรู้ ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงาน และมอบหมายงานให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนรับผิดชอบอย่างทั่วถึงโดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถ และความเหมาะสมของแต่ละบุคคล สอดคล้องกับ วณิชชัย แสงหมั่น (อ้างถึงใน สุภาพ ฤทธิ์บำรุง) เช่นเดียวกับการวิจัยของ วินา สุทธิโพธิ์ (2561 : 100)

การปรับตัวและยืดหยุ่น โดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครุมองผู้บริหาร มีการปฏิบัติตน ทั้งทางกายภาพและใจให้เข้ากับสภาพสังคม รวมทั้งสภาพสิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงได้ เป็นอย่างดี พร้อมทั้งสามารถใช้ชีวิตในการทำงานได้อย่างมีความสุข ไม่เกิดผลเสียต่อตนเองและผู้อื่น การที่จะหาวิธีลดภาวะความตึงเครียดทางอารมณ์ที่เกิดจากความไม่สมปรารถนาในสิ่งที่ตนหรือสังคมคาดหวังรวมถึง การปรับพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เผชิญอยู่ ความพยายามดังกล่าวมี จุดประสงค์เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขสอดคล้องกับงานวิจัยของจารินี สิกุลจ้อย (2556 : บทคัดย่อ) มาก เช่นเดียวกับงานวิจัยของสุภาพ ฤทธิ์บำรุง (2556 : บทคัดย่อ)

การมีความคิดสร้างสรรค์ โดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครุมองว่ามี กระบวนการคิดได้อย่างหลากหลาย มีจินตนาการและเชื่อมโยงสัมพันธ์ อันนำไปสู่การแก้ปัญหาที่แปลกใหม่ มี ประโยชน์และมีคุณภาพ พร้อมทั้งเกิดประโยชน์ให้กับผู้ร่วมงาน รวมถึงเป้าหมายขององค์กรที่ได้ตั้งไว้ สอดคล้องกับ มิ่งขวัญ ภาคสัณไชย (2551:15) และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพ ฤทธิ์บำรุง (2556 : บทคัดย่อ)

ปัจจัยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครนายก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ใน ระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ แรงจูงใจภายใน สภาพแวดล้อมแบบเปิด และความรู้เชิงลึก

แรงจูงใจภายใน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ส่วนมากอยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอองครักษ์ สามารถกำหนดทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจน มีความมุ่งมั่น แน่วแน่ในการทำงาน และเป็นผู้ที่มีความวิริยะ อุตสาหะ เพียรพยายาม ในการบริหาร สถานศึกษาอันจะนำพาซึ่งความศรัทธาและความเชื่อมั่นจากผู้บังคับบัญชา ก่อให้เกิดการให้ความร่วมมือใน การปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของจีระ หงส์ลดารมภ์ (2555) สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์ (2555: 46)

สภาพแวดล้อมแบบเปิด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุนบุคลากรในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ หรือคิดหา วิธีแปลกใหม่มาบริหารจัดการและเปิดโอกาสพร้อมสนับสนุนคิดหาวิธีการแปลกใหม่มาใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่ง สอดคล้องกับทัศนะของ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2550) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติกาญจน์ ปฏิ พันธ์ (2555: 46)

ความรู้เชิงลึก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจ เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ ความสามารถ และมีความรับผิดชอบเน้นการนำนโยบาย สพฐ. มาสู่การปฏิบัติ ในขณะที่ทักษะเชิงมนุษย์เป็นการทำงานกับคน สอดคล้องกับทัศนะของ Hunt (1979 อ้างถึงใน ยุดา รักไทย และสุภาวดี วิทยะประพันธ์, 2552)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก โดยใช้สถิติสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's product moment correlation) พบว่า ทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในระหว่าง 0.676 – 0.933 โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ อยู่ในระดับสูง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.855

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ด้านการมีวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการพัฒนาและส่งเสริมผู้เรียน ให้ทันต่อการปฏิรูปสถานศึกษาและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้เกิดประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและสถานศึกษา
2. ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาสำหรับบุคลากร ในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนตามความถนัดและความสนใจ อย่างสม่ำเสมอ
3. ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน ไม่เครียดกับการทำงาน ซึ่งจะส่งผลต่อการทำงานที่เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
4. ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารควรมีความคิดสร้างสรรค์ และสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารและส่งเสริมการศึกษาของผู้เรียนโดยต้องอาศัยเทคโนโลยีและสารสนเทศที่ทันสมัยได้อย่างชำนาญ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ และทันกับยุคสมัยที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว
5. ด้านแรงจูงใจภายใน ผู้บริหารต้องเป็นผู้ที่มีความสนใจ อยากรู้ อยากเห็น และพร้อมที่จะพัฒนาตนเอง ในการปฏิบัติงานในทุก ๆ ด้าน
6. ด้านสภาพแวดล้อมแบบเปิด ผู้บริหารต้องเปิดโอกาส พร้อมรับฟังข้อคิดเห็นและไม่ปิดกั้นข้อเสนอแนะจากบุคคลอื่น
7. ด้านความรู้เชิงลึก ผู้บริหารต้องมีความชำนาญการในการใช้เทคโนโลยีในการสืบค้นข้อมูล หรือสารสนเทศเพื่อพัฒนางานหรือการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา

ข้อเสนอแนะการนำวิจัยไปใช้

1. ควรศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างในระดับอื่น ๆ และเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโอกาสต่อไป
2. ควรศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้วิจัยในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การหาความสัมพันธ์ การศึกษาเป็นรายกรณี เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จได้อย่างสมบูรณ์โดยได้รับความอนุเคราะห์ของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ให้การช่วยเหลือให้คำแนะนำอย่างดียิ่ง ขอขอบคุณ ดร.เบญจวรรณ ศรีมารุตอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ทุกขั้นตอนด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา กราบขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสวียน เจนเขว่า ประธานหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ขอขอบพระคุณ ดร.มีนมาส พรานป่า เลขานุการสอบ และขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ดร.ญาณิศา บุญจิตรี อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี นางสมล โปธิ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเขาพลัด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 นางสาวชุตติมา เบญจมินทร์ ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ขอขอบพระคุณผู้บริหารและคณะครู โรงเรียนอนุบาลองครักษ์ (ผดุงองครักษ์ประชา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ที่ตอบแบบสอบถามในการ Try Out รวมทั้งผู้บริหาร คณะครูและบุคลากรในอำเภอองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาทุกท่านที่ตอบแบบสอบถาม ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อและคุณแม่ เพื่อนสาขาการบริหารการศึกษา รุ่น 35 ทุกคน และกัลยาณมิตร ที่เกี่ยวข้องทุกคน ที่เป็นกำลังใจให้ออกาสสนับสนุนช่วยเหลือมาโดยตลอด ทำให้การศึกษาค้นคว้าฉบับนี้เป็นประโยชน์ต่อผู้ศึกษา และสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

รายการอ้างอิง

- กาญจนา ศิลลา. (2556). *การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางเขน*. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.
- กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์. (2555). *โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา อาชีวศึกษา*. ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- จารินี สิกุลจ้อย. (2556). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารเทศบาลตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). เลย : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง.
- ไพฑูรย์ สีนลรัตน์. (2553). *ผู้นำเชิงสร้างสรรค์ : กระบวนทัศน์ใหม่และผู้นำใหม่ทางการศึกษา กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.
- มิ่งขวัญ ภาคสัญไชย. (2555). *การวิจัยและพัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาปริญญาตรี.ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.
- ยุดา รักไทย และสุภาวดี วิทยะประพันธ์. (2552). *คัมภีร์ การพัฒนาภาวะผู้นำ*. กรุงเทพฯ: เอ็กสเปอร์เน็ท จำกัด.

- วีนาศุทธิโพธิ์. (2561). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2. วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง.
- สุภาพ ฤทธิ์บำรุง. (2556). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 30. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- Arh, R.C., & Persall, J.M. (1991). "The principal as chief learning officer." National Association of Secondary School Principals. Samford University. Birmingham, Alabama. U.S.A.